

Kölelik, köle ticareti, köleliğe benzer uygulama ve geleneklerin ortadan kaldırılmasına dair Ek Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 6 . 1 . 1964 - Sayı : 11599)

No.
361

Kabul tarihi
27 . 12 . 1963

MADDE 1. — Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca kabul edilen 7 Eylül 1956 tarihli ilişik «Kölelik, köle ticareti, köleliğe benzer uygulama ve geleneklerin ortadan kaldırılmasına dair Ek Sözleşme» nin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

2 Ocak 1964

Kölelik, köle ticareti, köleliğe benzer uygulama ve geleneklerin ortadan kaldırılmasına dair Ek Sözleşme

ÖNSÖZ

Hürriyeti her insanın doğuştan iktisabettiği bir hak sayan;

Birleşmiş Milletler halkının, insanın haysiyet ve değerine imanını Birleşmiş Milletler Andlaşmasında yeniden teyidettiğini müdrik olan;

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca bütün milletler ve halkların erişeceği müşterek ideal olarak ilân edilen İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin hiç kimsenin köle edilemeyeceğini veya köle durumuna sokulamayacağını âmir olduğunu ve gerek köleliğin, gerekse köle ticaretinin bütün şekilleriyle menedildiğini göz önünde tutan;

Köleliğin ve köle ticaretinin ortadan kaldırılmasını hedef alan Esaretin Men'i hakkındaki Mukavelenamenin 25 Eylül 1926 da Cenevre'de akdinden beri bu yönde yeni gelişmeler elde edildiğini kabul eden;

Zorla çalıştırma hakkındaki 1930 Sözleşmesini ve Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının mecburi çalıştırma konusunda daha sonraki faaliyetlerini göz önüne alan;

Bununla beraber kölelik, köle ticareti, köleliğe benzer uygulama ve geleneklerin dünyanın bütün bölgelerinde hentüz bertaraf edilmediğini gören;

Sonuç olarak, halen yürürlükte bulunan 1926 Mukavelenamesinin kölelik, köle ticareti, köleliğe benzer uygulama ve geleneklerin ilgasına yönelik gerek millî, gerekse milletlerarası gayretleri arttırmaya mâtufl mütemmim bir Sözleşme ile tamamlanmasına karar veren;

İşbu Sözleşmeye Taraf olan Devletler, aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır :

KISIM : I

Köleliğe benzer uygulamalar ve gelenekler

Madde — 1.

İşbu Sözleşmeye Taraf Devletlerden her biri, 25 Eylül 1926 da Cenevre'de imzalanan Esaretin Men'i hakkındaki Mukavelenamenin birinci maddesinde yer alan esaret tarifinin şümulüne giren veya girmiyen, aşağıdaki müessese ve geleneklerin, henüz mevcudolduğu yerlerde, tedrici surette ve mümkün mertebe çabuk tamamen ortadan kaldırılmasına veya silinmesini temin için tahakkuku kabul ve gerekli olan hukuki ve diğer bütün tedbirleri alacaktır.

a) Borç sebebiyle kölelik; yani bir borçlunun bir borcun teminatı olarak şahsan hizmet etmeyi veya murakabesi altındaki bir kimsenin hizmet etmesini taahhüyletiği halde bu hizmetlerin mukabili âdilâne bedelin borcun ödenmesine tahsis edilmemesi veya bu hizmetlerin süresinin tahdit ve mahiyetlerinin tesbit olunmaması hal veya şartı;

b) Serflik; yani bir kimsenin kanun, teamül veya bir anlaşmaya göre diğer bir kimseye ait arazi üzerinde yaşama ve çalışmaya mecbur olması ve bu diğer kimseye ücret mukabilinde veya ücretsiz muayyen şekilde hizmet etmesi hali ve bu halini değiştirme imkânına malik olmaması;

c) Aşağıdaki uygulama veya gelenekten her hangi biri;

i) Bir kadının, reddetmek hakkı olmadan, anne ve babasına, vâsisine, ailesine veya diğer her hangi bir şahıs yahut topluluğa nakdi veya aynı bir ivaz mukabilinde evlendirilmesi vaadinde bulunulması veya evlendirilmesi;

ii) Bir kadının kocasının, bunun ailesinin veya mensubolduğu aşiretin bu kadını ivaz mukabili veya sair şekilde üçüncü bir şahsa devretmek hakkına sahibolması;

iii) Kocasının ölümü üzerine kadının miras yolu ile diğer bir şahsa devredilebilmesi;

d) Bir çocuğun veya 18 yaşından aşağı temyiz kudretini haiz bir kimsenin gerek anne ve babası, yahut bunlardan biri, gerekse vârisi tarafından, şahsını veya işini istismar maksadıyla bedel mukabilinde veya bedelsiz diğer bir şahsa devrine musaidolan her hangi bir uygulama ve gelenek.

Madde — 2.

Taraf Devletler işbu Sözleşmenin birinci maddesi (c) fıkrasında zikredilen uygulama ve geleneklere son vermek gayesiyle, lüzumlu görülen yerde, evlenme için münasip asgari yaşlar tesbit etmeyi, müstakbel eşlerden her birinin salâhiyetli mülki ve dinî makam önünde evlenmeye rızasını serbestçe izhar edebileceği bir usul takibini ve evliliğin tesoilini teşvik etmeyi taahhüd ederler.

KISIM : II

Köle ticareti

Madde — 3.

1. Köleleri her hangi bir ulaştırma vasıtası ile bir memleketten diğerine taşımak veya taşımaya teşebbüs etmek veya bu hareketlere iştirak etmek fiili işbu Sözleşmeye Taraf Devletlerin kanunlarına göre suç teşkil edecek ve böyle bir suç işledüklerine hükmedilen suçlular çok ağır cezalara çarptırılacaktır.

2. a) Taraf Devletler, kendi bayraklarını çekmeye gerekli gemilerin veya hava gemilerinin köle taşınmasına mâni olmak ve bu hareketlerden veya milli bayrağı bu maksatla kullanmaktan suçlu şahısları cezalandırmak için her türlü müessir tedbiri alacaklardır.

b) Taraf Devletler, limanlarının, hava alanlarının ve sahillerinin köle naklinde kullanılmaması için her türlü müessir tedbiri alacaklardır.

3. İşbu Sözleşmeye Taraf Devletler, köle ticaretine karşı mücadele sahasında aldıkları tedbirleri tatbikatta telif eylemek amacıyla malûmat teati edecekler ve her köle ticareti vakasından ve muttali oldukları bu nevi bir suçta teşebbüsten birbirlerine haber vereceklerdir.

Madde — 4.

İşbu Sözleşmeye Taraf bir Devletin her hangi bir gemisine iltica eden her köle bu hareketi neticesinde hürriyete kavuşur.

KISIM : III

Kölelik ve köleliğe benzer uygulama ve gelenekler

Madde — 5.

Köleliğin ve işbu Sözleşmenin birinci maddesinle mezkûr uygulama ve geleneklerin henüz tamamiyle ortadan kalkmadığı veya terk edilme liği bir memlekette, bir kölenin veya köleliğe benzer durumda bir şahsın - ister durumunu belirtmek veya cezalandırmak için, ister diğer bir maksatla olsun - bir uzvunu kesmek, kızgın demirle veya diğer bir şekilde işaretlemek fiili veya böyle fiillere iştirak, bu Sözleşmeye Taraf Devletlerin kanunlarına göre suç teşkil edecek ve suçlu olduklarına hükmedilen şahıslar cezaya çarptırılacaklardır.

Madde — 6.

1. Diğer bir şahsı köle etmek veya diğer bir şahsı yahut bakımı kendisine ait bir kimseyi köleliği kabule teşvik etme fiili işbu Sözleşmeye Taraf Devletlerin kanunlarına göre suç teşkil edecek ve suçlu olduklarına hükmedilen şahıslar cezaya çarptırılacaklardır. Bu maksatla varılan anlaşmaya katılma, teşebbüs ve suçta iştirak de aynı hükme tabidir.

2. İşbu Sözleşmenin birinci maddesinin giriş kısmındaki hükümler mahfuz kalmak şartıyla, işbu maddenin birinci fıkrası hükümleri, diğer bir şahsı, kendisini veya bakımı kendine ait bir şahsı birinci maddede mezkûr müessese ve geleneklerden her hangi birinden mütevellit köleliğe benzer bir durumu kabule teşvik etmeye de tatbik olunacaktır. Bu maksatla varılan bir anlaşmaya katılma, teşebbüs ve suçta iştirak de aynı hükme tabidir.

KISIM : IV

Tarifler

Madde — 7.

Bu Sözleşme metnince :

a) «Kölelik», esarete dair 1926 Mukavelenamesinde tarif edildiği gibi, üzerinde mülkiyet hakkına mahsus yetkiler veya bunlardan bazılarının kullandığı bir şahsın hal veya şartı ve «köle», bu durum veya şartı haiz olan kimsedir.

b) «Köle durumundaki şahıs», işbu Sözleşmenin birinci maddesinde mezkûr uygulama ve geleneklerden mütevellit durum ve şartlar altındaki kimsedir.

e) «Köle ticareti», bir şahsın köle haline getirmek için ele geçirilmesi, iktisabı veya temliki, bir kölenin satmak veya mübadele etmek üzere iktisabı; satılmak veya mübadele edilmek üzere iktisabedilmiş bir şahsın satış veya mübadele suretiyle devri, kullanılan ulaştırma vasıtası ne olursa olsun umumiyetle köle ticareti ve nakli hakkındaki her hangi bir fiili ifade ve ihtiva eder.

KISIM : V

Taraf devletler arasında işbirliği ve malûmat teatisi

Madde — 8.

1. İşbu Sözleşmeye Taraf Devletler yukarıdaki maddeler hükümlerinin tatbiki maksadiyle karşılıklı yardımlaşmayı ve Birleşmiş Milletler Teşkilâtıyla işbirliği etmeyi taahhüdederler.

2. Taraflar, işbu Sözleşme hükümlerini tatbik için alınan veya yürürlüğe konulan bütün kanun, tüzük ve idari kararların suretini Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine göndermeyi taahhüdederler.

3. Genel Sekreter, bu maddenin ikinci fıkrası mucibince aldığı malûmatı diğer Taraflara ve, işbu Sözleşmenin mevzuunu teşkil eden kölelik, köle ticareti veya müessese ve geleneklerin ilgası için yeni tavsiyeler ihtisası hakkındaki müzakerelere ait vesaik meyanına ithal olunmak üzere Ekonomik ve Sosyal Konseye gönderir.

KISIM : VI

Nihai hükümler

Madde — 9.

İşbu Sözleşme hakkında her hangi bir ihtirazi kayıt beyan edilemez.

Madde — 10.

Taraf Devletler arasında işbu Sözleşmenin tefsiri veya tatbiki hususunda zuhur eden ve müzakere yoluyla halledilemeyen her anlaşmazlık, ilgili Taraflar diğer bir hal şekli üzerinde mutabık kalmadığı takdirde, anlaşmazlığa Taraf olanlardan birinin talebi üzerine Milletlerarası Adalet Divanına arz edilir.

Madde — 11.

1. İşbu Sözleşme, 1 Temmuz 1957 tarihine kadar, Birleşmiş Milletler veya bir ihtisas teşekkülü üyesi olan bütün devletlerin imzasına açıktır. Sözleşme mümzi devletlerin tasdikine sunulacak ve tasdiknameler Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi olunacak; Genel Sekreter keyfiyetten mümzi ve katılan bütün devletleri haberler edecektir.

2. İşbu Sözleşme, 1 Temmuz 1957 den sonra; Birleşmiş Milletler veya bir ihtisas teşekkülü âzası olan bütün devletlerin ve Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca katılmaya davet olunacak diğer her hangi bir Devletin katılmasına açıktır. Katılma, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine usulüne uygun bir vesikanın tevdi ile başlar, Genel Sekreter keyfiyeti mümzi ve katılan bütün devletlere bildirir.

Madde — 12.

1. İşbu Sözleşme Milletlerarası sahada bir Akıd Devlet tarafından temsil edilen bütün muhtar olmıyan veya vesayet altındaki ülkelere, sömügelere ve anavatan harici diğer ülkelere tatbik edilir; alâkalı Akıd Taraf imza, onay yahut katılma sırasında işbu Sözleşmenin imza, onay veya katılmasını takiben hangi anavatan harici ülke veya ülkelere tatbik edileceğini beyan edecektir. İşbu maddenin ikinci fıkrası hükümleri mahfuzdur.

2. Taraf Devletin yahut anavatan dışı ülkenin kanunları veya Anayasa tatbikatı gereğince anavatan dışı ülkenin önceden rızası gereken hallerde Taraf Devlet işbu Sözleşmeyi imzaladığı tarihten itibaren 12 ay içinde anavatan dışı ülkenin lüzumlu rızasını temine çalışacak ve bu rızayı elde

edince Genel Sekretere tebliğ edecektir. Sözleşme, bildirilen ülke veya ülkelere tebliğin Genel Sekretere varma tarihinden itibaren tatbik olunacaktır.

3. Yukardaki fıkra anılan 12 aylık müddetin hitamında, ilgili taraflar, Milletlerarası münasebetlerin deruhde ettikleri ve işbu Sözleşmenin tatbiki için rıza göstermemiş olan anavatan dışı ülkelerle yaptıkları istişarelerin neticelerini Genel Sekretere bildireceklerdir.

Madde — 13.

1. İşbu Sözleşme iki Devletin Taraf olduğu tarihte yürürlüğe girer.
2. Sözleşme, mütaakiben, her Devlet ve ülke hakkında, ilgili Devletin tasdik veya katalma vesikasının veya Sözleşmenin bu ülkeye tatbikine ait tebliğinin tevdi edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Madde — 14.

1. İşbu Sözleşmenin tatbiki müteselsil üçer sene devrelere ayrılacaktır; bunlardan ilki Sözleşmenin 13 nci maddesinin birinci fıkrasına göre yürürlüğe girişi tarihinden başlayacaktır.

2. Her Taraf Devlet cari üç senelik devrenin bitmesinden en az altı ay evvel Genel Sekretere göndereceği bir ihbarla işbu Sözleşmeyi feshedebilir. Genel Sekreter bu ihbarı ve vusul tarihini diğer taraflara bildirir.

3. Fesihler, cari üç senelik devrenin hitamında hüküm ifade eder.

4. İşbu Sözleşmenin 12 nci maddesi hükmüne tevfikân bir tarafın anavatan dışı ülkesine tatbiki halinde mezkûr taraf mevzu bahis ülkelerin rızası ile her zaman Sözleşmenin bu ülke hakkında feshini Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ihbar edebilir.

Fesih, Genel Sekreterin ihbarı aldığı tarihten bir sene sonra hüküm ifade eder. Genel Sekreter bu ihbarı ve kendisine vusul tarihini diğer Taraflara bildirir.

Madde — 15.

Çince, Fransızca, İngilizce, İspanyolca ve Rusca metinleri aynı derecede muteber işbu Sözleşme Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği arşivine tevdi edilecektir. Genel Sekreter, Sözleşmeye taraf devletler ile Birleşmiş Milletler ihtisas teşekkülleri âzası bütün diğer Devletlere gönderilmek üzere, Sözleşmenin tasdikli nüshalarını tanzim edecektir.

İşbu hükümlerin mealini tasdik zimmında, kendi hükümetlerince usulü dairesinde salâhiyetli kılınmış olan aşağıdaki imza sahipleri bu Sözleşmeyi imzaları karşısında mezkûr tarihlerde imzalamışlardır.

Cenevre'de Birleşmiş Milletler Avrupa Ofisinde yedi Eylül bin dokuzyüz elli altı tarihinde hazırlanmıştır.

	Millet Meclisi	Cumhuriyet Senatosu
Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası : 31.12.1963	1/350	1/295
Bu kanunun yayımının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası : 2. 1.1964	4/1	

Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların Cilt, Birleşim ve Sayfa numaraları :

Millet Meclisi Tutanak Dergisi			C. Senatosu Tutanak Dergisi		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
10	18	179	14	109	329
14	56	2	15	122	354
18	103	576:577	16	19	484,488
21	131	16:17,27,27,34, 37,54:57	17	20	20:21,35,37
	133	87,98,104, 110:113		21	72,79,123, 135:136
	134	149,170,180, 193:196			
	135	202,212,234, 244:247			

Millet Meclisi 110 S. Sayılı basmayazı Millet Meclisi 103 nü Birleşim Tutanak Dergisine, Cumhuriyet Senatosu 322 S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosu 19 nü Birleşim Tutanak Dergisine bağlıdır.

Bu kanunu görüşen komisyonlar : Millet Meclisi İçişleri ve Dışişleri komisyonları ile Cumhuriyet Senatosu Dışişleri, Basın - Yayın ve Turizm komisyonları.